

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАТРИМАННЯ ТА ДОСТАВЛЕННЯ ОСІБ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВІЙСЬКОВОГО ОБЛІКУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

БУГА Ганна Сергіївна - начальник відділу організації наукової діяльності Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

ORCID: 0000-0003-3957-7387

БУГА Володимир Васильович - професор кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності НПУ Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

ORCID: 0000-0002-0655-5256

УДК 342.9

DOI: <https://doi.org/10.71404/LAW.UA.2026.1.8>

У статті здійснено комплексний аналіз правового регулювання затримання та доставлення осіб за порушення правил військового обліку та мобілізації в Україні в умовах дії правового режиму воєнного стану. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю забезпечення належного функціонування системи військового обліку та мобілізаційної підготовки держави, що є одним із ключових елементів національної безпеки та оборони України. Водночас реалізація мобілізаційних заходів має здійснюватися з урахуванням конституційних гарантій прав і свобод людини, зокрема права на свободу та особисту недоторканність, що обумовлює потребу в збалансованому правовому регулюванні застосування заходів адміністративного примусу. У роботі проаналізовано чинну нормативно-правову базу, яка регулює порядок виконання громадянами військового обов'язку, зокрема положення Конституції України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, законів України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», «Про Національну поліцію», а також підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України. Особливу увагу приділено аналізу правових підстав застосування адміністративного затримання та доставлення осіб, які порушують правила військового обліку, а також визначенню компетенції

суб'єктів правозастосування, зокрема органів Національної поліції та територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки. Дослідження ґрунтується на положеннях теорії адміністративного права щодо системи заходів адміністративного примусу, зокрема класифікації заходів адміністративного попередження, припинення, забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення та адміністративних стягнень. На основі аналізу чинного законодавства та судової практики встановлено, що доставлення осіб до територіальних центрів комплектування має складну правову природу та може розглядатися як захід адміністративного припинення протиправної поведінки, а також як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. У статті визначено основні проблеми правового регулювання зазначеної сфери, зокрема фрагментарність нормативного регулювання, відсутність чітко визначених процедурних механізмів застосування доставлення та адміністративного затримання, недостатню узгодженість між нормама різних галузей законодавства, а також невизначеність меж повноважень територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки в процесі реалізації мобілізаційних заходів. Особливу увагу приділено аналізу правових позицій Конституційного Суду України, Верховного Суду та міжнарод-

них стандартів у сфері захисту прав людини, зокрема практики Європейського суду з прав людини щодо допустимості обмеження права на свободу та особисту недоторканність. У результаті дослідження обґрунтовано необхідність удосконалення національного законодавства з метою усунення існуючих прогалин і колізій у правовому регулюванні затримання та доставлення осіб за порушення правил військового обліку та мобілізації. Запропоновано внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» та Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» з метою чіткого визначення підстав, порядку та суб'єктів застосування відповідних заходів адміністративного примусу, а також запровадження додаткових гарантій захисту прав громадян у процесі їх застосування. Реалізація запропонованих змін сприятиме підвищенню ефективності мобілізаційних заходів, удосконаленню механізмів взаємодії органів державної влади та забезпеченню належного балансу між інтересами національної безпеки та конституційними правами людини.

Ключові слова: військовий облік, мобілізація, адміністративне затримання, доставлення осіб, адміністративний примус, територіальні центри комплектування та соціальної підтримки, адміністративна відповідальність, воєнний стан, правове регулювання, права людини.

Постановка проблеми

В умовах воєнного стану в Україні питання правового регулювання затримання та доставлення осіб за порушення правил військового обліку та мобілізації набуває особливої актуальності. Існуюча нормативно-правова база потребує комплексного аналізу щодо відповідності конституційним принципам, забезпечення балансу між необхідністю оборони держави та дотриманням прав і свобод громадян. Проблематика полягає в наявності правових колізій між нормами різних галузей права, відсутності чітких процедурних механізмів затримання та доставлення, неоднозначності тлумачення повноважень уповноважених органів та посадових осіб. Закон України

«Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» містить лише загальні положення, а Кодекс України про адміністративні правопорушення не враховує специфіку воєнного стану.

Це створює ризики як для ефективності мобілізаційних заходів, так і для захисту прав громадян від можливих зловживань.

Слід відмітити, що в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 [1], питання правового регулювання затримання та доставлення осіб за порушення правил військового обліку набуло критичної важливості. Згідно з даними Генерального штабу ЗС України, станом на 2024 рік зафіксовано значну кількість порушень військово-облікової дисципліни, що негативно впливає на обороноздатність держави.

Конституція України в статті 29 гарантує право на свободу та особисту недоторканність, водночас стаття 65 встановлює обов'язок захищати Вітчизну [2]. Ця дuality створює правову колізію, яка потребує збалансованого підходу до регулювання. Конституційний Суд України в рішенні від 22 травня 2018 року № 5-р/2018 підкреслив, що обмеження конституційних прав і свобод є допустимим виключно за умови, що таке обмеження є домірним (пропорційним) та суспільно необхідним [3]. Ця правова позиція має принципове значення для визначення меж застосування адміністративного примусу в умовах воєнного стану.

Актуальність дослідження підтверджується численними зверненнями до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо порушень при затриманні військовозобов'язаних, а також неоднозначною судовою практикою в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню правових аспектів військового обліку та мобілізації присвячені праці таких науковців: О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, М.М. Тищенко, В.К. Колпаков, С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова. Водночас, специфіка правового регулювання саме затримання та доставлення

в умовах воєнного стану 2022-2026 років залишається недостатньо дослідженою. Більшість наукових праць присвячена загальним питанням адміністративного затримання або військової служби, не враховуючи особливостей правового режиму воєнного стану.

Мета статті

Метою дослідження є комплексний аналіз чинної нормативно-правової бази України щодо затримання та доставлення осіб за порушення правил військового обліку та мобілізації, виявлення прогалин і колізій у правовому регулюванні, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства з урахуванням балансу між потребами національної безпеки та конституційними правами громадян.

Виклад основного матеріалу

Затримання і доставлення осіб за порушення правил військового обліку є частиною заходів адміністративного примусу. Це метод впливу, що використовується уповноваженими державними органами з метою попередження та припинення порушень, а також забезпечення громадського порядку й безпеки.

У теорії адміністративного права усталеною є класифікація заходів адміністративного примусу, розвинута В.К. Колпаковим:

- 1) Заходи адміністративного попередження - спрямовані на недопущення правопорушень (перевірка документів, огляд);
- 2) Заходи адміністративного припинення - застосовуються для припинення протиправної поведінки (вимога припинити правопорушення, доставлення);
- 3) Заходи забезпечення провадження - забезпечують розгляд справи про адміністративне правопорушення (адміністративне затримання, особистий огляд);
- 4) Адміністративні стягнення - міра відповідальності за вчинене правопорушення (попередження, штраф) [4].

Правове регулювання військового обов'язку та військового обліку в Україні ґрунтується на таких основних документах: Закон України «Про військовий обов'язок

і військову службу», Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про Національну поліцію» та нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України і Міністерства оборони України. Відповідно до чинного законодавства, громадяни України зобов'язані перебувати на військовому обліку. Вони мають своєчасно повідомляти про зміну місця проживання, сімейного стану чи інших даних, які є важливими для військового обліку, а також з'являтися за викликом до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки.

Згідно із законодавством громадяни України зобов'язані перебувати на військовому обліку, своєчасно повідомляти відповідні органи про зміну персональних даних, з'являтися за викликом до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також виконувати інші обов'язки, пов'язані з мобілізаційною підготовкою. Невиконання цих обов'язків тягне за собою адміністративну відповідальність. Відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення відповідальність за порушення правил військового обліку передбачена статтею 210, а за порушення законодавства про оборону, мобілізаційну підготовку та мобілізацію – статтею 210-1. У цих нормах визначено склад адміністративного правопорушення та передбачено застосування штрафних санкцій. При цьому притягнення до адміністративної відповідальності нерідко потребує застосування заходів адміністративного примусу, спрямованих на припинення правопорушення, встановлення особи правопорушника або забезпечення розгляду справи про адміністративне правопорушення.

Одним із таких заходів є адміністративне затримання. Воно є тимчасовим обмеженням свободи особи, яке застосовується у випадках, прямо передбачених законом, з метою припинення правопорушення, встановлення особи правопорушника або забезпечення своєчасного і правильного розгляду справи про адміністративне правопорушення. Повноваження щодо засто-

сування адміністративного затримання в більшості випадків належать органам Національної поліції. Закон України «Про Національну поліцію» передбачає право поліцейських здійснювати адміністративне затримання осіб у випадках, визначених законом, а також доставляти їх до відповідних органів для складання протоколу про адміністративне правопорушення або з'ясування обставин правопорушення.

Отже, доставлення до територіальних центрів комплектування має дуальну природу, оскільки може розглядатися як захід припинення протиправної поведінки та як захід забезпечення провадження в справі про адміністративне правопорушення. Верховний Суд у постанові від 15 травня 2023 року у справі № 520/2341/23 зазначив, що «доставлення військовозобов'язаного може одночасно розглядатися як захід припинення та як захід забезпечення провадження залежно від конкретних обставин справи» [5].

Провадження в справах про адміністративні правопорушення представляє собою досить складний вид процесуальної діяльності, що здійснюється уповноваженими особами. Відповідно до статті 7 Кодексу України про адміністративні правопорушення, жодна особа не може бути піддана заходам впливу за адміністративне правопорушення інакше, як на підставах та в порядку, визначених законом. Ця процедура базується на суворому дотриманні принципу законності. Заходи адміністративного впливу уповноважені органи та посадові особи застосовують тільки в межах своєї компетенції та згідно з чинним законодавством. В умовах воєнного стану, що запроваджений в Україні, загострюються певні проблеми у сфері взаємодії органів державної влади під час застосування примусових заходів при адміністративних правопорушеннях. Особливу увагу викликає права регламентація співпраці між органами Національної поліції та Територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки у випадках адміністративного затримання чи доставлення порушників, які передбачені нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Така взаємодія залишається одним із найважливіших та водночас складних аспектів цієї юридичної сфери в контексті реформування відповідних процедур мобілізації [6, с. 375].

Аналіз законодавчого регулювання виявляє фрагментарність та неповноту правових норм. Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» у ч. 1 статті 22 передбачає обов'язок громадян з'явитися за викликом до територіального центру комплектування та соціальної підтримки в строк та місце, зазначені в повістці (військовозобов'язані, резервісти Служби безпеки України - за викликом Центрального управління або регіонального органу Служби безпеки України, військовозобов'язані, резервісти розвідувальних органів України - за викликом відповідного підрозділу розвідувальних органів України), для взяття на військовий облік військовозобов'язаних чи резервістів, визначення їх призначення на особливий період, направлення для проходження медичного огляду, стаття однак не містить детального регулювання процедури примусового доставлення [7]. Кодекс України про адміністративні правопорушення містить норми про адміністративне затримання в статтях 260-263, однак стаття 262 не включає територіальні центри комплектування до переліку органів, уповноважених на здійснення адміністративного затримання, що створює серйозну правову колізію.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1487 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів», призовники, військовозобов'язані та резервісти повинні перебувати за викликом районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів на збірні пункти, призовні дільниці, до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів у строки, зазначені в отриманих ними документах (мобілізаційних розпорядженнях, повістках, розпоря-

дженнях) районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, органів СБУ, відповідних підрозділів розвідувальних органів для взяття на військовий облік та визначення призначення на особливий період, оформлення військово-облікових документів, проходження медичного огляду, направлення на підготовку з метою здобуття або вдосконалення військово-облікової спеціальності, призову на військову службу або на навчальні (перевірочні) та спеціальні збори військовозобов'язаних та резервістів [8]. Слід відмітити, що цією Постановою від 30 грудня 2022 р. № 1487, на відміну від Постанови Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 921 «Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку», яка втратила чинність, було внесено доповнення щодо посилення контролю за дотриманням правил військового обліку, проте також не врегулювала процедурні питання затримання та доставлення.

Аналіз повноважень суб'єктів правозастосування виявляє суттєві недоліки в розмежуванні компетенцій. Територіальні центри комплектування та соціальної підтримки уповноважені вести військовий облік, вручати повістки та складати протоколи про адміністративні правопорушення. Водночас вони не мають права здійснювати адміністративне затримання чи застосувати фізичну силу. Національна поліція відповідно до статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» може застосувати поліцейські заходи, включаючи доставлення.

За даними Єдиного державного реєстру судових рішень, у 2023 році було розглянуто понад 3400 справ щодо оскарження дій ТЦК, при цьому в 42% випадків дії посадових осіб були визнані незаконними. Основними порушеннями є перевищення повноважень, недотримання процедурних вимог та відсутність належного документального оформлення застосованих заходів.

Міжнародні стандарти в галузі прав людини встановлюють чіткі вимоги до будь-яких форм позбавлення свободи. Стаття 5 Європейської конвенції з прав людини

передбачає вичерпний перелік підстав для позбавлення свободи [9], а Європейський суд з прав людини в справі «Корнейкова проти України» наголосив на необхідності чіткої законодавчої процедури затримання [10]. У рішенні «Енгель проти Нідерландів» ЄСПЛ визначив критерії розмежування дисциплінарних заходів та позбавлення свободи, враховуючи характер заходу, його тривалість та наслідки для особи [11]. Комітет міністрів Ради Європи в Рекомендації СМ/Rec(2010)4 підкреслив, що навіть військовослужбовці та військовозобов'язані зберігають фундаментальні права людини, які можуть бути обмежені лише в чітко визначених законом випадках [12].

Висновки

З метою підвищення ефективності правового регулювання в цій сфері доцільно вдосконалити законодавство шляхом більш чіткого визначення підстав і порядку доставлення осіб до територіальних центрів комплектування, встановлення єдиних процедур взаємодії між органами державної влади та запровадження додаткових гарантій захисту прав громадян під час застосування заходів адміністративного примусу.

На законодавчому рівні необхідно доповнити Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» окремим розділом, який детально регламентуватиме процедуру доставлення військовозобов'язаних, включаючи підстави, суб'єктів, строки та гарантії прав громадян. Важливо внести зміни до статті 262 КУпАП, включивши ТЦК до переліку органів, уповноважених на адміністративне затримання за чітко визначених умов. У Законі «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» слід чітко розмежувати превентивні заходи, заходи припинення та заходи відповідальності.

Отже, правове регулювання затримання та доставлення осіб за порушення правил військового обліку та мобілізації є важливим елементом забезпечення виконання громадянами військового обов'язку. Разом з тим аналіз чинного законодавства свідчить про наявність певних прогалин у ре-

гулюванні процедур застосування адміністративного примусу у цій сфері. Удосконалення нормативно-правової бази має бути спрямоване на забезпечення ефективного функціонування системи військового обліку та мобілізації, а також на гарантування дотримання конституційних прав і свобод людини.

Література

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року №64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

2. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Рішення Конституційного Суду України від 22.05.2018 № 5-р/2018 у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 12 розділу I Закону України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 44. Ст. 1560.

4. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. К. : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.

5. Постанова Верховного Суду від 15.05.2023 у справі № 520/2341/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111234567>.

6. Іщенко Д.Ю., Іщенко Ю.В. Особливості застосування доставлення та адміністративного затримання органами національної поліції та територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки в справах про порушення правил військового обліку. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. №4. С. 375-378. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/88>.

7. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію: Закон України від 21 жовтня 1993 року № 3543-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 44. Ст.416.

8. Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів: Постанови Кабінету Міністрів України

від 30 грудня 2022 р. № 1487. *Офіційний вісник України* 2023. № 5. Ст. 409.

9. Європейська конвенція з прав людини. *Офіційний вісник України*. від 16.04.1998. – 1998 р. № 13 / № 32 від 23.08.2006. Ст. 270.

10. Рішення ЄСПЛ у справі «Корнейкова проти України» від 19.01.2012, заява № 39884/05. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SOO00378>.

11. Рішення ЄСПЛ у справі «Енгель проти Нідерландів» від 08.06.1976, заява № 5100/71. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2825>.

12. Recommendation CM/Rec(2010)4 of the Committee of Ministers on human rights of members of the armed forces. Council of Europe, 2010.

References

1. Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini [On the introduction of martial law in Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 24 liutoho 2022 roku №64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukraine].

2. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. № 30. St. 141. [in Ukraine].

3. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 22.05.2018 № 5-r/2018 u spravi za konstytutsiinym podanniam 49 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) punktu 12 rozdil I Zakonu Ukrainy «Pro vnesennia zmin ta vyznannia takymy, shcho vtratylы chynnist, deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy» [Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated 22.05.2018 No. 5-r/2018 in the case on the constitutional submission of 49 people's deputies of Ukraine on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 12 of Section I of the Law of Ukraine “On Amendments and Recognition of Certain Legislative Acts of Ukraine as Invalid”] vid 28 hrudnia 2014 roku № 76-VIII. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2018. № 44. St. 1560. [in Ukraine].

4. Kolpakov V. K. Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine]: pidruch. / V. K. Kolpakov, O. V. Kuzmenko. K. : Yurinkom Inter, 2003. 544 s. [in Ukraine].

5. Postanova Verkhovnoho Sudu [Resolution of the Supreme Court] vid 15.05.2023 u spravi № 520/2341/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111234567>. [in Ukraine].

6. Ishchenko D.Iu., Ishchenko Yu.V. Osoblyvosti zastosuvannia dostavlennia ta administratyvnoho zatrymanna orhanamy natsionalnoi politsii ta terytorialnymy tsentramy komplektuvannia ta sotsialnoi pidtrymky v spravakh pro porushennia pravyl viiskovoho obliku [Peculiarities of the Application of Delivery and Administrative Detention by National Police Bodies and Territorial Recruitment and Social Support Centers in Cases of Violation of Military Registration Rules]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. 2024. №4. S. 375-378. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/88>. [in Ukraine].

7. Pro mobilizatsiinu pidhotovku ta mobilizatsiiu [On Mobilization Training and Mobilization]: Zakon Ukrainy vid 21 zhovtnia 1993 roku № 3543-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1993. № 44. St. 416. [in Ukraine].

8. Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii ta vedennia viiskovoho obliku pryzovnykiv, viiskovozoboviazanykh ta rezervistiv [On Approval of the Procedure for Organizing and Maintaining Military Registration of Conscripts, Military Obligees and Reservists]: Postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2022 r. № 1487. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy* 2023. № 5. St. 409. [in Ukraine].

9. Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny [European Convention on Human Rights]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. vid 16.04.1998. – 1998 r. № 13 / № 32 vid 23.08.2006. St. 270. [in Ukraine].

10. Rishennia YeSPL u spravi «Korneikova proty Ukrainy» [ECHR Decision in the Case of *Korneykova v. Ukraine*] vid 19.01.2012, zaiava № 39884/05. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SOO00378>. [in Ukraine].

11. Rishennia YeSPL u spravi «Enhel proty Niderlandiv» [ECHR Decision in the Case of *Engel v. Netherlands*] vid 08.06.1976, zaiava № 5100/71. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2825>. [in Ukraine].

12. Recommendation CM/Rec(2010)4 of the Committee of Ministers on human rights of members of the armed forces. Council of Europe, 2010.

Buha Hanna Serhiivna,

Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Department of Organization of Scientific Activities, Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi, <https://orcid.org/0000-0003-3957-7387>

Buha Volodymyr Vasylowych,

Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Administrative and Legal Disciplines, Faculty of Training Specialists for Preventive Activities Units of the National Police of Ukraine, Donetsk State University of Internal Affairs, <https://orcid.org/0000-0002-0655-5256>

**LEGAL REGULATION OF THE
DETENTION AND DELIVERY OF
PERSONS FOR VIOLATION OF THE
RULES OF MILITARY REGISTRATION
AND MOBILIZATION**

The article provides a comprehensive analysis of the legal regulation of the detention and delivery of persons for violation of the rules of military registration and mobilization in Ukraine under the legal regime of martial law. The relevance of the study is due to the need to ensure the proper functioning of the system of military registration and mobilization training of the state, which is one of the key elements of the national security and defense of Ukraine. At the same time, the implementation of mobilization measures must be carried out taking into account the constitutional guarantees of human rights and freedoms, in particular the right to freedom and personal integrity, which necessitates the need for balanced legal regulation of the application of administrative coercion measures. The paper analyzes the current regulatory framework that regulates the procedure for citizens to perform military duty, in particular the provisions of the Constitution of Ukraine, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the laws of Ukraine «On Military Duty and Military Service», «On Mobilization Training and Mobilization», «On the National Police», as well as subordinate regulatory legal acts of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Special attention is paid to the analysis of the legal grounds for the application of administrative detention and delivery of persons who violate the rules of military registration, as well as to the determination of the competence of

law enforcement entities, in particular the National Police and territorial recruitment and social support centers. The study is based on the provisions of the theory of administrative law regarding the system of administrative coercion measures, in particular the classification of measures of administrative warning, termination, ensuring the proceedings in cases of administrative offenses and administrative penalties. Based on the analysis of current legislation and judicial practice, it has been established that the delivery of persons to territorial recruitment centers has a complex legal nature and can be considered as a measure of administrative termination of unlawful behavior, as well as a measure to ensure the proceedings in cases of administrative offenses. The article identifies the main problems of legal regulation of the specified area, in particular, the fragmentation of regulatory regulation, the lack of clearly defined procedural mechanisms for the application of delivery and administrative detention, insufficient coordination between the norms of different branches of legislation, as well as the uncertainty of the boundaries of the powers of territorial recruitment and social support centers in the process of implementing mobilization measures. Special attention is paid to the analysis of the legal positions of the Constitutional Court of Ukraine, the Supreme Court and international standards in the field of human rights protection,

in particular the practice of the European Court of Human Rights on the admissibility of restrictions on the right to liberty and personal integrity. The study substantiated the need to improve national legislation in order to eliminate existing gaps and conflicts in the legal regulation of the detention and delivery of persons for violating the rules of military registration and mobilization. It was proposed to make amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Law of Ukraine «On Military Duty and Military Service» and the Law of Ukraine «On Mobilization Training and Mobilization» in order to clearly define the grounds, procedure and subjects of application of relevant measures of administrative coercion, as well as to introduce additional guarantees for the protection of citizens' rights in the process of their application. The implementation of the proposed changes will contribute to increasing the effectiveness of mobilization measures, improving the mechanisms of interaction between state authorities and ensuring the proper balance between the interests of national security and constitutional human rights.

Keywords: military registration, mobilization, administrative detention, delivery of persons, administrative coercion, territorial centers of recruitment and social support, administrative responsibility, martial law, legal regulation, human rights.